

ANBEFALINGER

Eksporttaskforce biosolutions, fødevare- og foderingredienser

Den danske branche for biosolutions, fødevare- og foderingredienser er internationalt orienteret, og virksomhederne omsætter kun en lille andel af deres produkter på det danske marked. Branchens fortsatte vækst er afhængig af, at den globale omsætning kan øges yderligere.

Sektoren leverer en lang række grønne løsninger, der kan medvirke til at gøre den globale produktion af fødevarer mere ressourceeffektiv og bæredygtig, og som kan bidrage markant til at nedbringe CO₂-udledningen globalt. Øget global afsætning for sektoren vil altså samtidig betyde en mere ressourceeffektiv og klimavenlig global fødevareproduktion.

Anbefalingerne her er som udgangspunkt rettet mod markederne og de stedlige danske repræsentationer. I Forum for Fremtidens Ingredienser (FFI) har en anden taskforce tidligere arbejdet med eksportfremme. Dette arbejde var primært rettet mod myndighedsforvaltningen herhjemme. Der stræbes derfor efter en tæt koordination med arbejdet i FFI.

Vi vil gerne i denne sammenhæng benytte lejligheden til at understrege, at eksportarbejdet i Fødevarestyrelsen er forudsætningen for branchens eksport. Det er derfor helt centralt, at Fødevarestyrelsen råder over de nødvendige ressourcer til at kunne løfte denne opgave og dermed udvikle og styrke fundamentet til at øge eksporten, som er formålet med anbefalingerne her.

Taskforcens sammensætning

1. DI Fødevarer (formand)
2. Landbrug & Fødevarer
3. Dansk Erhverv
4. Food Nation
5. DAKOFO
6. Food & Bio Cluster
7. Marine Ingredients

Og med sekretariatsbistand fra Udenrigsministeriet og Fødevareministeriet

Desuden har der været direkte input fra en række virksomheder: AFI, Novozymes, KMC, Chr. Hansen, IFF, Palsgaard, Lactosan, Einar Willumsen, Vilomix, FF Skagen og Unibio

INFOBOKS: Hvad er biosolutions?

I denne kontekst dækker begrebet biosolutions tre anvendelsesområder:

- Bioteknologi i fødevareproduktion, f.eks. fermentering eller ingredienser til funktionelle fødevarer, biotek der forlænger holdbarhed, optimerer fødevaresikkerhed, bæredygtighed mv. (gul biotek)
- Bioteknologi inden for landbruget, f.eks. dannelse af nye plantevariationer, produktion af foder, biogødning og biopesticider (grøn biotek)
- Marine ressourcer til at udvikle produkter og applikationer af industriel interesse, fx tang- og algedyrkning til nye proteinkilder til fødevarer, foder mm. (blå biotek)

Kilde: "Økonomisk, klima- og miljømæssigt fodaftryk af biosolutions i Danmark. HBS Economics (2021)

INFOBOKS: Ingrediensbranchen og CO2-reduktion

Den danske ingrediensbranche leverer en række grønne klimaløsninger, som har globalt potentiale til at nedbringe CO2-udledningen. For eksempel:

- Cirkulær genanvendelse og opgradering af rest- og sidestrømme fra fødevareproduktionen, så mindst muligt går til spildevand og i stedet finder anvendelse i nye værdifulde ingrediensløsninger
- Produktion af alternative proteiner til fødevarer og foder
- Foderingredienser, der forbedrer fodereffektiviteten, og dermed fører til bedre ressource- og arealanvendelse
- Ingredienser, der hjælper fødevarebranchen med at få endnu mere ud af råvarerne og forarbejde fødevarer mere ressourceeffektivt
- Ingrediensløsninger, der mindsker madspildet ved at forlænge holdbarheden.

De potentielle effekter på klimaet er signifikante. F.eks. har regeringens klimapartnerskab for life science og biotek beregnet, at alternative proteiner til fødevarer og foder kan give globale klimaeffekter på 236 mio. ton CO₂ i 2030.

Kilde: Fremtidens ingrediensindsats, Forum For Fremtidens Ingredienser (februar 2022)

Udvalgte regioner og markeder

Vi har at gøre med en meget globalt orienteret branche, og rigtig mange eksportmarkeder er interessante for virksomhederne. Vi oplever i disse år turbulente markeder med store udsving i forsyningskæder og afsætningsmuligheder. Under sådanne vilkår er det vigtigt at kunne omstille sig og f.eks. være gearet til hurtigt at kunne opsøge nye markeder. Derfor er ingen markeder fravalgt, og nogle af anbefalingerne er i princippet relevante i forhold til alle eksportdestinationer.

Der er dog stadig markeder, der er fremhævet af flere, hvorfor nogle anbefalinger er møntet på specifikke markeder: Det gælder blandt andet EU-markeder, USA, Indien, Indonesien, Brasilien og Mexico. Der er også skelet til om der er udsendte statskonsulenter eller vækstrådgivere på markederne.

Anbefalinger til en styrket eksport af biosolutions, fødevarer- og foderingredienser

Overordnede emner:

- Behov for analyser og viden
- Regulatoriske barrierer
- Styrket branding indsats
- Danske myndighedernes indsats
- Fonde og forskningsprojekter

1. Behov for analyser og viden

Anbefalinger:

- **Der foretages en markedsanalyse på Indien.**
Indien er et meget stort marked med potentiale, men også vanskeligt og protektionistisk. Der igangsættes en markedsanalyse af Indien med fokus på biosolutions og ingredienser. Der er nyligt udsendt en sektorekspert, som har til opgave at etablere et "Dairy Center of Excellence", hvor ingredienser og biosolutions kan spille en væsentlig rolle. Markedsanalysen vil kunne anvendes i den sammenhæng.
- **Der iværksættes en kortlægning af anprisningsregler og -forvaltning på udvalgte markeder.**
Relevante markeder kunne være Sydamerika og Asien, hvor vi mangler viden i forhold til reguleringen af anprisninger.
- **Der foretages en kortlægning af udmøntningen af halal-reguleringen i Indonesien.**
Halal-reguleringen i Indonesien er i stigende grad en uigennemskuelig barriere og en væsentlig stopklods for eksport. En kortlægning af udmøntningen af halal-reguleringen og forvaltningen af denne ville være nyttig til grund for etableringen af en plan for, hvordan virksomhederne kan agere indenfor de komplekse regler. Dialog med de indonesiske myndigheder er vigtigt her og ambassaden og statskonsulenten i Jakarta vil kunne bringes i spil, evt. i direkte samspil med Landbrug & Fødevarers halal-netværk, hvor 10 af de 20 medlemmer af netværket er fra ingredienssektoren.

Aktører: Udenrigsministeriet, Fødevareministeriet og erhvervet
Marked: Sydamerika og Asien (anprisningsregler og -forvaltning), Indien (markedsanalyse), Indonesien (halal-regulering)

2. Regulatoriske barrierer

Anbefalinger:

- **Der igangsættes en både- kort- og langsigtet indsats for at lempe lovgivnings- og forvaltningsmæssige barrierer for nye teknologier inden for biosolutions og ingredienser.**
Regulatoriske barrierer er en af de største stopklodser for eksport af biosolutions og ingredienser. EU er muligvis et af verdens sværeste steder at få godkendt nye innovationer og teknologier på fødevareområdet. Derfor er det vigtigt, at der er de nødvendige ressourcer til at spille ingredienssektoren på banen i Fødevarestyrelsens arbejde med EU-Kommissionens Jord til bordstrategi, hvor mange af de områder, der udfordrer ingrediensbranchen, skal tages op. Det handler bl.a. om GMO/CRISPR, probiotika og novel food.
- **Der foretages et nabotjek af øvrige EU-landes implementering af ovennævnt EU-regulering.**
Et nabotjek i lighed med det, der gennemføres i regi af Forum for Fremtidens Ingredienser, hvor der foretages nabotjek vedr. eksportcertifikater. Det er fortsat en udfordring for erhvervet, at EU-regulering fortolkes uens i forskellige EU-lande. En unødigt 'firkantet' fortolkning af reglerne i Danmark kan være til skade for danske ingrediensvirksomheder.

Novel food er et eksempel på et område, hvor der både er brug for en her-og-nu indsats og en langsigtet indsats frem mod ny regulering. En novel food skal godkendes af EU, inden den må markedsføres. EU's novel food-regler er en væsentlig barriere for udvikling af nye produkter fra nye råvaretyper og nye teknologier – og dermed en stopklods for øget eksport.

Eksempel: Godkendelsesprocesserne indenfor novel food mangler relevante og klare kriterier for proteiner fremstillet med biosolutions, og sagsbehandlingstiden er uhensigtsmæssig lang. Novel food forordningen er skræddersyet til at håndtere konventionelle metoder til fremstilling af fødevarer og ingredienser og ikke alternative biobaserede proteiner fremstillet med fermentering, hvilket gør det er relativt vanskeligt at søge ny fødevaregodkendelse for biobaserede proteiner. Biosolutions-sektoren er i stand til at levere en række innovative løsninger på disse to områder, men er hæmmet af regulatoriske snubletråde.

Aktører: Fødevareministeriet og Udenrigsministeriet
Marked: EU

3. Styrket branding indsats

Anbefalinger:

- **Food Nations allerede udviklede brandingplatform for ingredienser udrulles på de markeder taskforcen vælger at prioritere.**
- **Food Nation udvikler samtidig supplerende brandingværktøjer, herunder specifikt for biosolutions til brug på de markeder, der er særligt relevante for denne sektor.**
- **Der arbejdes for øget synlighed for ingredienser og biosolutions i forbindelse med statsbesøg og officielle fremstød.**

I de seneste statsbesøg og officielle fremstød er der ikke prioriteret et Fødevare- og ingredienssteknologi- spor. Det bør ændres evt. ved at inkludere ingredienser og biosolutions som en naturlig del af "bæredygtighedsdagsorden", som supplement til energi/vand/miljøteknologi.

- **Workshop omkring nye supplerende tilgange i eksportfremmeindsatsen, der i højere grad tilgodeser virksomhedernes specifikke behov.**

Biosolutions, fødevare- og foderingredienser er ofte et område med højt teknologisk niveau. Eksport og internationalisering sker i høj grad via forskningssamarbejder, innovationsprojekter, investeringssamarbejde o.l. Der afholdes en workshop med erhvervsorganisationer og virksomheder, med formål at arbejde med nye tilgange til eksportfremme på området.

- **Aktiv deltagelse på COP27+28: Synliggørelse af ingredienser og biosolutions bidrag til grøn omstilling af globale landbrugs- og fødevarsystemer.**

COP27 i november i år foregår i Egypten og COP28 næste år foregår i De Forenede Arabiske Emirater.

Aktører: Erhvervet, Food Nation, Udenrigsministeriet og Fødevareministeriet

Marked: Markeder generelt

4. Myndigheders indsats for en styrket eksport af biosolutions, fødevare- og foderingredienser

Anbefalinger:

- **Der sikres tilstrækkelige ressourcer i Fødevarestyrelsen samt på ambassaderne til at facilitere dansk eksport af biosolutions, fødevare- og foderingredienser.**

Fundamentet for myndighedernes bidrag til at styrke eksporten, er det benarbejde, der foregår i Fødevarestyrelsen og ude på de danske ambassader, eksempelvis i Beijing, Washington D.C., Brasilia og Mexico City. Det er vigtigt, at fundamentet er solidt. Det kræver bl.a. også kompetencer og teknisk indsigt på biosolutionsområdet.

Det er for eksempel på 3. landes markeder nogle gange afgørende for en eksportforretning, at den stedlige danske ambassade har dybtgående markedskendskab og gode relationer til lokale myndigheder. Der er behov for en offensiv tilgang fra danske myndigheder i forhold til at gå i dialog med udenlandske myndigheder.

- **Der arbejdes videre med etablering af alliancer inden for biosolutions i bl.a. USA, ligesom DK har gjort på vandområdet.**

Der er behov for en mere langvarig dialogplatform, hvor man kan mødes med kunder/samarbejdspartnere og italesætte regulering og politiske ønsker. Dette kunne også gøres i bl.a. Bruxelles, Tyskland og Italien. Der er brug for det lange seje træk med at opbygge og fastholde relationer og lokale netværk.

Aktører: Udenrigsministeriet, Fødevareministeriet, erhvervet

Marked: Markeder generelt, herunder specifikt USA

5. Fonde og forskningsprojekter

Anbefalinger:

- **Indsats for at sikre, at eksport og internationalisering bliver tilgodeset i næste ansøgningsrunde til biosolutions projektet "Fyrtårn Sjælland og øerne".**

60 millioner sat af til ansøgninger om testanlæg, udstyr og uddannelse. Ansøgning beskåret fra 90 til 60 millioner, hvor den beskårede del især var eksportdelen, da fokus har været på at få bygget anlægget, før man fokuserer på eksport. Ny ansøgningsrunde i 2023-24.

- **Indsats for at italesætte og positionere eksport og internationalisering i større fonde og forskningsprojekter.**

Der er store fonde og forskningssammenhænge der prioriterer biosolutions og herunder fødevare- og foderingredienser. Det er centralt at eksport og internationalisering italesættes i disse sammenhænge.

Aktører: Erhvervet, Fødevareministeriet og Udenrigsministeriet

Marked: Markeder generelt